

Algemeen

Reis heen en terug: De reis vangt aan in Breda achter het station. Hier staat de luxe bus van Munckhof (voor 40 passagiers) met chauffeur Ton (intussen een verwoed vogelaar die zich een telescoop heeft aangeschaft) die ons rustig en veilig naar ons hotel Le Cheval Blanc in Giffaumont Champaubert in Frankrijk brengt.

In de bus kan men koffie en thee maken, er zijn frisdranken en bier aanwezig en er is een toilet waarvan verscheidene keren gebruik is gemaakt. Rondom Antwerpen druk verkeer en kleine opstop-pingen, maar geen grote belemmeringen. De terugreis gaat gesmeerd met een kleine file rondom Brussel. Vanwege het feit dat het 1 november is en dus Allerheiligen, een feestdag in het overwegend katholieke België en Frankrijk, is er weinig vrachtverkeer op de weg. De route van Breda tot ons hotel is 488 kilometer.

Tijdens de heen- en de terugreis wordt er één keer een pauze van ongeveer 15 minuten gehouden op een parkeerplaats en één keer een pauze van 45 minuten bij een wegrestaurant. Deze pauzes zijn noodzakelijk voor onze chauffeur vanwege het internationale reisbesluit voor vrachtvervoer (dus ook bussen).

Vervoer in Frankrijk: Alle vervoer gaat met de bus met Ton Spee. Heel comfortabel en rustgevend.

Verblijf in Frankrijk: Wij verblijven alle vier de nachten in het twee sterren hotel Le Cheval Blanc in Giffaumont Champaubert. De kamers zijn niet al te ruim en voorzien van douche of bad. Het ontbijt is uitstekend en omtrent het hoofdgerecht bij het diner hadden enkelen wat negatieve opmerkingen. De voor- en nagerechten waren uitstekend, de vegetarische gerechten waren lekker maar klein van portie.

De prijzen van de drankjes waren aan de pittige kant. Een kopje koffie € 2,- en een biertje (Leffe, 33 cl) van de tap € 5,50.

Weer: Wij boften enorm met het weer. Een heel enkele keer een spatje regen en weinig wind. 's Morgens was het fris (6°C) en overdag lekker rond de 15°C. Pas op de terugweg in de bus fikse buien en een prachtige dubbele regenboog.

Elektriciteit: De elektriciteit is zoals in Nederland 220 volt. De stopcontacten op de kamers zijn allemaal zoals in Nederland en bijna allemaal met randaarde. Dunne stekker dus meenemen.

Drinkwater: Het water uit de kraan is goed drinkbaar, een klein beetje chloorsmaak.

Woensdag 1 november

Ik vertrek om kwart voor acht met de auto naar Breda. Het is geheel bewolkt, 11°C, zuidwest 2 Beaufort en droog. Het is een klein beetje nevelig en het eerste oponthoud hebben wij bij de brug

van Eembrugge, deze staat open voor het vaarverkeer. Bij Hilversum is het erg druk en rijdt het verkeer langzaam.

Om 09.03 uur komen wij aan bij de internationale bushalte achter het station van Breda. Er is verder nog niemand van ons gezelschap. Ik parkeer de auto aan de overkant en wacht rustig af. Om 09.35 uur is iedereen aanwezig en na een kort begroetingspraatje van onze chauffeur Ton vertrekken wij om 09.55 uur.

Vanaf het moment dat wij België binnenrijden begint het zonnetje te schijnen. Van 11.45 uur tot 12.30 uur maken wij een stop bij een wegrestaurant waar zij die dat nodig hebben, eten en drinken kunnen kopen. Even voor 13 uur passeren wij de grens met Frankrijk. Deze is wat moeilijk gemaakt om het grensverkeer makkelijker te kunnen controleren. Wij kunnen zomaar doorrijden. Onderweg de gebruikelijke vogelsoorten zoals buizerd, merel, torenvalk, huismus, zwarte kraai en roek.

Om kwart voor drie stoppen wij in Reims Zuid op een parkeerplaats voor 20 minuten, het weer is schitterend en met 14°C lekker warm.

Om kwart voor vijf komen wij aan bij het Lac du Der Chantecoq en gaan kijken op de dijk bij het Presqu'île de Larzicourt. Het eerste dat mij opvalt is het feit dat het water heel ver weg staat en dat er veel grote zilvereigers staan. In grote groepen (vluchten) komen de kraanvogels binnenvliegen. Links, rechts en van achter komen honderden vogels tegelijk. Ik infor-

meer bij mensen van de Ligue Francais de Protection des Oiseaux (LPO), die er met een kraampje staan, naar het aantal aanwezige kraanvogels. Het zijn er volgens hun 34.100 en er zijn nog tienduizenden onderweg naar dit meer.

Om tien voor zes zijn wij in ons hotel en kan iedereen naar zijn, haar of hun kamer. Ik heb een kamer op de eerste verdieping boven de ingang. Mijn kamer heeft een douche in de badkamer. Om half acht gaan wij lijsten (een lijst maken van alle vogelsoorten die wij die dag hebben gezien) met de hele groep en de afgelopen dag doornemen. Wij hebben vandaag 28 soorten vogels gezien. Daarna wordt het programma van de volgende dag doorgenomen en gaan wij om kwart over acht aan tafel. Het restaurant zit helemaal vol en wij zitten in een zijzaaltje, gezellig onder elkaar. Door de drukte in het restaurant moeten wij tamelijk lang wachten op ons diner à la carte. Om kwart voor elf is iedereen naar de kamer. Het was erg gezellig natafelen.

Donderdag 2 november

Ik word midden in de nacht wakker want het is veel te warm op mijn kamer, doe de verwarmingskraan op de badkamer dicht, op mijn slaapkamer staat deze al dicht en zet mijn raam open en slaap nauwelijks meer. De hele nacht hoor ik trompetterende kraanvogels en piepende jongen overvliegen. Zij komen binnenvliegen vanuit Duitsland. Buiten is het dan 6°C. Ik sta om 06.10 uur op.

Om zeven uur gaan wij wandelen met acht personen. Het is dan geheel bewolkt en pikkedonker. Op de dijk aangekomen na 10 minuten lopen staat het water tot tegen de dijk aan. De kraanvogels staan heel ver weg en er vliegen duizenden aalscholvers vanuit het meer naar hun foerageerplaatsen. Onder aan de rand van het water zit een mannetje ijsvogel dat wat heen en weer vliegt. Ik help Anne met haar geleende telescoop. Het aantal grote zilvereigers aan de rand van het water is enorm. Op de terugweg tegen kwart voor acht stoppen wij bij een grote den in een voortuin waar een ransuil zit. Wij bekijken deze rustig en uitvoerig en gaan daarna om acht uur ontbijten.

Om negen uur gaan wij in de bus op pad en gaan vogels kijken in de Port de Chantecoq (in het zuidoosten van het meer) waar tevens de grote vogelkijkhut (Observatoire) nummer 7 is gelegen. De vogelhut bekijken wij niet want erbuiten is veel te zien. Wij verblijven er een klein uur, kijken door maar liefst 3 telescopen en zien dan onder andere de volgende soorten: grote zaagbek, wintertaling, meerkoet, aalscholver, putter, groenling, roodborst en winterkoning. Het gebruik van de telescoop is hier een goed hulpmiddel omdat de vogels nogal ver weg zitten. Plotseling een groepje van vier

kleine reigers achter ons langs vliegend. Het blijken koereigers te zijn.

Bij het Ferme aux grues Observatoire is tot onze grote verbazing helemaal niets te zien op het gebied van vogels. Een tweetal reeën ligt in het veld en op de achtergrond grote groepen houtduiven. Alle keren dat ik hier in het verleden heb gestaan miegelde het van de kraanvogels voor de hut.

Dan terug via Saint Remy en Bouzemon via de D57 richting Arrigny. Hier langs de weg een grote groep kraanvogels op ruim 400 meter, ertussen ook hier een tweetal reeën. Een auto rijdt naar de kraanvogels toe om deze te verjagen. De kraanvogels staan op een akker met wintertarwe en er liggen vast nog wel wat tarwekorrels. De jonge tarweloten zijn ook niet te versmaden voor de kraanvogels. Een middelste bonte specht komt langsvliegen en een buizerd wordt op de kop gezeten door een torenvalk. Daarna inkopen doen in Arrigny. Alleen de bakker is er nog, wij gaan terug naar Saint Remy en Bouzemon om hier de rest voor de lunch te kopen. De kleine supermarkt Proxy is hier open elke dag tot 12.30 uur. Daarna weer langs de weg een paartje kraanvogel met een jong, mooi om te bekijken.

In Drosnay bekijken wij het kerkje uit de 17^e eeuw met daarin een gebrandschilderd raam uit een vroegere kerk uit de 16^e eeuw.

Om half twee komen wij aan op het Presqu'île de Champaubert en gaan hier lunchen in de vogelkijkhut. Vanuit de hut zien wij een heleboel aalscholvers sociaal vissend maar ook heel mooi een slechtvalk, zittend op een stuk hout. Daarnaast veel grote zilvereigers en een kleine zilvereiger.

Wij lopen naar het kerkje van Champaubert en kijken over het meer. Het kerkje is gesloten. Om drie uur starten wij de wandeling terug naar ons hotel. Wij moeten om het haventje heen en dan over de dijk. Af en toe miezert het een klein beetje.

Om half vijf zijn wij bij de boom met de ransuil. Deze gaat op de foto en daarna door naar het hotel. Om vijf uur gaan wij weer op pad met onze bus naar de plek waar wij vanochtend ook hebben gestaan. Het is door het donkere weer al vroeg donker en daardoor zien wij vanavond hele grote groepen kraanvogels in de schemer hun slaapplekken opzoeken. Als wij om half zes de bus terug nemen is het pikkedonker. Wij zijn om kwart voor zes terug op onze netjes opgemaakte kamer.

Vanaf nu gaan wij om kwart voor zeven lijsten en om kwart over zeven dineren. Dit op verzoek van enkele deelnemers. Wij hebben vandaag 18 nieuwe soorten vogels gezien. Daarna moet iedereen proberen te raden hoeveel vogelsoorten wij deze reis hebben gezien tot op zaterdagavond. Diegene die er het dichtst bij is ontvangt dan een prijs, een vogelboek. Ik word door de groep geprest om ook een aantal op te geven. Ik voorzie dat het er 71 soorten worden. De meesten zitten beduidend lager, maar niet allemaal. Na het diner tafel ik nog wat na met Ton onder het genot van een tapje Leffe (en Ton koffie) en ga tegen elf uur naar bed.

Vrijdag 3 november

Ik heb goed geslapen en neem om kwart over zes een douche. Het is dan buiten 9°C. Als ik om tien voor zeven buiten kom is het flink mistig, windstil en 9°C. Wij gaan wandelen met 9 personen. Op de dijk even later is alleen het spectaculaire geluid van de kraanvogels te horen, te zien is er niets. Wij wandelen door het riet en bekijken de hoge wortels aan de bomen die ontstaan als het water hoger staat. Aan het einde van de wandeling een groepje van een zestal kleine zilvereigers langs de

waterkant en een wegvliegend witgatje. Als wij terugwandelen valt het op dat er hier veel huis-mussen zitten. Wij gaan om acht uur aan het ontbijt. Wij vertrekken om negen uur, het is dan nog steeds mistig met nu een zicht van ongeveer 150 meter. Wij

gaan eerst naar Port de Chantecoq en wandelen vandaaruit in oostelijke richting naar hut 16 en 17 over een graspad. In hut 16 is het nog steeds mistig met een zicht van 200 meter over de Étang des Landres, een meer dat erg droog staat. Hier in het riet rietgors, paapje, roodborsttapuit, pimpelmees en heggenmus. In de verte een ander hut, hoog op palen, maar deze is niet toegankelijk. Wij wandelen naar hut 17 door het bos. In het bos een kekkerende sperwer en boven ons staartmezen. Deze hut is aan de waterkant gelegen van de Étang du Grand Coulon. Hier dodaars, tafeleend, blauwe reiger, fuut en grote zilvereiger. De hutten in deze regio zijn prachtig, soms twee verdiepingen en goed benaderbaar. Als wij terugwandelen gaan wij naar het voormalige museum voor vissen en vogels, tegenwoordig Der Nature geheten, toegang gratis. Er is een prachtige fototentoonstelling over waterleven en vogels uit de directe omgeving.

Om twaalf uur zijn wij terug in de bus en gaan inkopen doen voor de lunch in Saint Remy en Bouzémont en naar de bakker in Arrigny. Het weer is opgeknapt. De mist is zo goed als verdwenen, er

komt een bleek zonnetje door en het is 15°C. Daarna naar Saint Marie du Lac Nuisement (het dorpje dat in het meer is verdwenen en hier gedeeltelijk weer is opgebouwd, nuisement betekent ongeveer schadelijk, beschadigd) om daar onze lunch te gaan gebruiken. Toen ik hier vroeger was in het begin van de ja-

ren negentig was het een openluchtmuseum, nu niet meer, het is bewoond. Tegen 13 uur komen wij daar aan en lopen naar de dijk. Een groot gedeelte van onze groep gaat op de rand van het muurtje

boven op de dijk zitten en de lunch gebruiken. Drie personen gaan aan de voet zitten op de stenen. Het uitzicht van hierboven is mooi, de vogels zitten erg ver weg, maar mooi te zien in de telescoop.

Daarna op stap met de bus naar het Prequ'ille de Nemours waar wij om half drie aankomen. Eerst lekker koffie drinken aan een tafeltje en dan wandelen in het bos. De omstandigheden zijn ideaal, windstil, zonnig en 18°C. In het bos zijn weinig vogels, hier alleen sperwer, vink, merel, pimpelmees en boomklever. Op een boomstronk op een drooggevalen stuk van het meer zit een 2^e-3^e jaars zeearend, met de rug naar ons toe. De vogel rust en blijft lekker zitten. Verder wandelend komen wij

omgevalen boomstammen tegen met daarop prachtige paddenstoelen van verscheidene soorten. Daar komen wij nog even niet uit wat het zijn. Tegen vier uur zijn wij terug in de bus en op de weg terug.

Om half vijf zijn wij op de dijk langs het meer. Er komen veel en hele grote groepen kraanvogels binnenvliegen. Links in de bomen een buizerd, voor ons wat witte kwikstaarten en vlak voor ons op de stenen een

vrouwtje tapuit dat zich goed laat bekijken in de telescopen. Tegen vijf uur komen duizenden kraanvogels binnen. Ze willen maar niet op de goede plek binnenkomen om ze mooi te fotograferen tegen de ondergaande zon.

Om half zes gaan wij terug in de bus, het is bijna donker en er komen geen kraanvogels meer binnen. Om kwart voor zes terug in ons hotel.

Het lijsten gebeurt ook nu weer met de hele groep om kwart voor zeven, alleen Saskia is wat later, zij was in slaap gedommeld. Het aantal vogels wat wij deze reis tot nu toe hebben gezien is 61. Na het diner tafel ik nog een tijdje na met Ton onder het genot van een tapje Leffe en ga tegen elf uur naar bed.

Zaterdag 4 november

Wij gaan vanochtend om zeven uur met 8 mensen in de bus op pad naar de dijk bij het Presqu'île de Larzicourt om de kraanvogels te zien vertrekken bij zonsopkomst. Deze is om 07.31 uur. De vogels

willen maar niet voor de zon langs vliegen, vanuit ons standpunt gezien, hetgeen mooi zou zijn voor de foto. Bij het lopen tegen de dijk op zit naast ons een grote groep sijzen in de bomen.

Om negen uur op pad met de bus naar het zuiden. In de bus is de stemming opperbest, Liliane en Anne schateren het regelmatig uit. Wij rijden via Montier en Der naar Brienne le Château om tegen tien uur inkopen te gaan doen in de grote supermarkt Casino voor twee dagen lunchen. Onderweg langs de weg grote groepen kraanvogels maar helaas geen plek om te stoppen langs deze drukke weg de D400. Vanuit het centrum van Brienne le Château wordt het Lac Amance aangegeven. Daarna in Radonvilliers rechts aanhouden (D118, Grande Rue) en even later in Chantemerle lins af, doodlopende weg (Route du Temple) volgen tot voor de brug. Hier geparkeerd en lopend over de brug links af naar het Observatoire Lac Amance (800 meter lopen). De lucht is bijna helemaal opengebroken, het is intussen bijna windstil. De hut is klein met een bovenverdieping. Deze is bezet door Vlaamse Belgen. Vanaf beneden is er niet veel te zien door het hoge riet. Vanaf hier wel geelpootmeeuw en tafeleend. Na een half uurtje gaan de Belgen weg en kunnen wij naar boven. Vlak voor ons strijkt een vijftal watersnippen neer, mooi te zien vanuit dit hoge standpunt. Op het meer een hele grote groep meerkoeten met daartussen tafeleenden en krooneenden. Daarachter een grote groep wilde eenden en verder veel grote zilvereigers en enkele blauwe reigers. Een ijsvogel komt voorbij en een waterhoentje zwemt naar ons toe. Een tweetal bergeenden wordt op het laatste moment ook nog ontdekt.

Tegen twaalf uur zijn wij terug bij de bus en vervolgen wij onze weg via l'Etape naar Brévonnes, dan links af over de D50 langs het Lac du Temple. Halverwege stoppen wij bij een opgang van de dijk. Hier is weinig te zien doordat ook hier weinig water staat in het meer en dus alles ver weg is. Wel zijn een paar kraanvogels te zien terwijl deze foerageren.

Na tien minuten te hebben gekeken gaan wij door in zuidelijke richting en dan links af richting Ven-deuvre over de D79. Na een paar honderd meter rechts af parkeerplaats op en dan lopend naar de

vogelkijkhut. Ook hier weinig te zien. Dan maar door naar het Mai-son du Parc maar dat loopt op een teleurstel-ling uit. In het weekend is dit centrum gesloten. Buiten staat een heel grote picknicktafel waar wij met de groep gaan lunchen. Wij zien dan dat veel mensen aan een gesloten deur komen. De kaart buiten het Mai-son biedt weinig info over de omgeving.

Om half drie gaan wij per bus richting Mesnil St. Père en rijden langs het Lac d'Orient. Wij stoppen bij Mesnil St. Père en maken een korte wandeling in een wilgenbos met enorme waterwortels, door ons het "trollenbos"

genaamd. In dit bos weinig vogels met alleen enkele pimpelmeesjes en een enkele winterkoning. Om half vier gaan wij terug naar het Lac du Der Chantecoq.

Om tien voor vijf komen wij aan op de dijk bij het Presqu'île de Larzicourt. De eerste grote groepen kraanvogels komen alweer binnenvliegen. Voor ons een enorm grote groep kieviten. Jammer genoeg vliegen de meeste groepen kraanvogels vandaag wat verder weg en daardoor is het wat minder spectaculair. Dankzij de activiteit van Saskia wordt er een groepsfoto gemaakt waar niet iedereen aan wil meewerken. Tegen kwart voor zes stoppen wij ermee en gaan naar ons hotel.

Bij het lijsten blijkt dat ik het exacte aantal soorten vogels van 71 voorspeld heb, wonderbaarlijk. Dat geeft heel wat hilariteit. Corrie heeft de eerste prijs gewonnen en Ton de tweede prijs. Zij zaten er allebei vijf naast. Beiden ontvangen een boek uitgegeven door het Vogeljaar, het bevat korte verhalen geschreven door Gerard Ouweneel. Het boek Vlerkenstreken is getekend door Erik van Ommen en het boek Vogelvrij is getekend door Elwin van der Kolk. Na het diner tafel ik nog een tijdje na met Ton onder het genot van een tapje Leffe (Ton neemt koffie) en ga tegen elf uur naar bed.

Zondag 5 november

Ik ben vroeg wakker om half vier uur en lig rustig te wachten en te luisteren naar de overvliegende vogels buiten tot het zes uur is en sta dan op. Tegen vier uur regende het bijzonder hard. Wij wandelen om zeven uur met vier personen, het is 9°C en het regent net niet. De ransuil zit niet meer op het vertrouwde plekje. Op de dijk enorm veel en lange regenwormen, tot wel 25 cm. lang. De stoet vertrekkende en voorbijtrekkende aalscholvers duurt minuten lang en lijkt onuitputtelijk. Ook heel veel grote zilverreigers komen voorbij. De kraanvogels komen uit alle richtingen en gaan in alle richtingen. Een grote groep van zwarte kraaien en kauwtjes vliegt hoog over ons heen richting dorp. Af en toe is de bijna volle maan zichtbaar en net als deze niet meer te zien is vliegen de vogels er voorlangs. Er valt af en toe een drup regen en de wind neemt toe.

Wij vertrekken om negen uur, het is dan licht bewolkt, bijna windstil en 9°C. Wij gaan naar de Port de Chantecoq om hier voor de laatste maal vogels te kijken aan het Lac du Der Chantecoq. Op het water enorm veel wintertalingen en meerkoeten, ook vele grote zilverreigers en in de verte ook nog twee kraanvogels in beeld. Verder kleine zangvogels zoals witte kwikstaart, winterkoning en roodborst. Er dreigt een flinke bui en wij lopen terug naar de bus. Dan nemen wij afscheid van de twee Belgische dames Jeanne en Chris die met eigen vervoer hier naar toe waren gekomen en nu ook weer terugrijden. Om kwart voor tien vertrekken wij voor de terugreis naar Breda.

Op deze terugweg weer roeken, soms in grote groepen foeragerend op de velden, en nu een tweetal kramsvogels. De autoweg is bijna helemaal leeg. Het is ideaal om op zondag terug te rijden. Vanaf twaalf uur houden wij een grote pauze van drie kwartier bij het wegrestaurant Arche in Urvillers. Hier eet ik een soort pizza met tomaten en mozzarella, maar nu met bladerdeeg. Erg lekker. Om twee uur passeren wij de grens met België. Aan deze kant geen belemmeringen zoals bij de binnenkomst van Frankrijk. Onderweg af en toe een flinke bui, de temperatuur daalt naar 6°C. Net ten noorden van Brussel zien wij in een flinke bui twee volledige, boven elkaar staande regenbogen met complementaire kleuren. Prachtig om te zien. Hier een eerste file die een kwartier vertraging oplevert. Om tien voor half vijf passeren wij de Belgische grens met aan de overkant een enorme file. Aan de kop ervan een uitgebrande BMW op de vluchtstrook met veel brandweer, ambulance en politie erbij. Om tien over half vijf zijn wij aan de achterkant van het station in Breda. Mijn Iris staat in de auto op mij te wachten. De overigen gaan verder met de trein. Ik ben om zes uur thuis in Bunschoten. Totaal deze reis 73 soorten vogels gezien door de groep.

